

Hallo!

Kennis-
maken?

In dit
jaarbericht
2018

ONDERZOEK

- 4 Wij gaan door met ViT
- 6 Resultaten VitaDem: 'Het helpt om elkaar vragen te stellen. Wat is er wél mogelijk?'

WORKSHOPS EN BIJeenKOMSTEN

- 10 Verward gedrag in de wijk
- 12 Praten over het levenseinde

NETWERKEN EN (ONLINE) KENNIS DELEN

- 16 Leernetwerk Twinning breidt nóg verder uit
- 18 Uit de klit: wet- en regelgeving

INNOVATIE

- 22 Van regels naar relaties
- 24 Hoe versterken we leiderschap bij verzorgenden?

ACHTER DE SCHERMEN

- 8 De verhalenmakers
- 14 De beleidsmakers
- 20 De kennismakers

- 26 Wij gaan verder met kennis-maken!

Even kennis-maken!

Als kennisnetwerk maken we voortdurend nieuwe kennis(sen)! Wij geloven namelijk dat we sámen de zorg beter kunnen maken. We zijn dus extra blij dat vier nieuwe zorgorganisaties deze visie delen en zich aansloten bij ons kennis- en inspiratienetwerk. Samen ontwikkelen we praktisch toepasbare kennis voor en met verpleegkundigen en verzorgenden.

In dit jaarbericht brengen we daarom een ode aan 'kennis-maken'. Letterlijk en figuurlijk. We laten onze netwerkpartners aan het woord en delen onze kennis over actuele onderwerpen in de zorg. We hopen dat de verhalen je inspireren om ook jouw kennis te delen met je collega's!

Veel leesplezier!

Elvira Nijhof, directeur

Onze kennis maken
we met en voor onze
kernpartners:

Topaz

ActiVite

Sonneburgh

Alice van Leur,
Manager Intramurale Zorg ActiVite

'Wij gaan door met ViT!'

Team Hussonshoek van ActiVite deed in de afgelopen drie jaar mee aan het praktijkonderzoek naar verzorgenden in transitie (ViT). Hun enthousiasme werkte aanstekelijk. Manager Alice van Leur breidt het programma nu uit naar alle psychogeriatrische afdelingen van ActiVite.

Waarom zijn jullie zo enthousiast?

'ViT is een mooie methode om de samenwerking tussen medewerkers te versterken. Samenwerking vergroot het werkplezier en daarmee ook het woonplezier van bewoners. Het team van Hussonshoek ging nauwer samenwerken, medewerkers spraken elkaar aan, hielpen elkaar verder.

De sfeer werd positiever en er ontstond een nauwere band met bewoners en familieleden.'

Waarom werkt het zo goed?

'Bij ViT mogen medewerkers zelf de thema's kiezen waaraan ze willen werken. Dat werkt goed. En de teammanager en in- en externe coaches

'We kunnen nog veel van elkaar leren'

'Ik vond vooral de rondetafelbijeenkomsten leuk waar ook verzorgenden van andere organisaties kwamen. Je wisselt ongemerkt allerlei tips uit, ook tijdens de koffiepauzes. Hoe je met cliënten omgaat, maar ook praktische tips als aanwezigheidskaartjes voor op de afdeling. Bij ons mopperde familie nog weleens, dat er niemand was. We zijn er wel, maar bezig met een cliënt. De kaartjes geven veel meer rust en begrip. Ik hoop dus dat VKI doorgaat met ViT én de rondetafelbijeenkomsten.'

Cheyenne Ducaneaux, verzorgende bij De Zellingen

hielden deze thema's op de agenda. Daardoor was er niet alleen aandacht voor de cliënt, maar ook voor de samenwerking in het team.'

Is ViT moeilijk?

'Nee, het is niet moeilijk, maar je moet er wel ruimte voor maken als organisatie, en keuzes maken. Op de locaties waar mensen met dementie zitten, gaan we verder met ViT. Op de somatische afdelingen kiezen we voor een impuls op zorginhoud.'

Is het team van Hussonshoek trots dat jullie doorgaan met ViT?

'Trots? Ik weet het niet. Ze zijn vooral dankbaar. Blij met de kans die ze hebben gekregen en het team dat er nu staat.'

Wil je weten hoe ViT werkt?
Lees meer over het praktijkonderzoek en ontdek de 10 sleutels voor meer verandergemak in je vak!
>> [Download de publicaties via www.vankleefinstituut.nl.](http://www.vankleefinstituut.nl)

Eindresultaten praktijkonderzoek Verzorgenden in Transitie (ViT)

Start van het onderzoek

In 2015 is de organisatie en financiering van de ouderenzorg flink veranderd. We zijn daarom een verhalenonderzoek gestart naar verzorgenden in transitie. Welke veranderingen zien zij in hun werk en welke ondersteuning hebben ze daarbij nodig?

Handen uit de mouwen

In 2016 ontwikkelde VKI op basis van de uitkomsten een ondersteuningsprogramma voor verzorgenden. Anderhalf jaar werkten 150 verzorgenden uit drie zorgorganisaties met hun team aan zelf geformuleerde ontwikkelpunten. Ze ontdekten wat ze nodig hebben bij de transitie in de ouderenzorg en testten in de praktijk welke ondersteuning goed werkt.

Feestelijk slot

Eind 2018 was de feestelijke slotconferentie met een presentatie van resultaten en ervaringen. Resultaten om trots op te zijn: betere communicatie, meer werkplezier, een steviger team, en meer samenwerking met familie en mantelzorgers. Verzorgenden lieten zien dat je moet beginnen bij ABC: aandacht, basisveiligheid in het team en communicatie. Dan leer je elkaar kennen, ontstaat er meer werkplezier en kun je samen invulling geven aan alle veranderingen in de zorg. Kijk op www.vankleefinstituut.nl.

Congrestival: Je zult 't maar vergeten!

Op 11 juni 2018 werd het project VitaDem met een feestelijke bijeenkomst afgesloten. Iedereen die met dementie te maken heeft, was welkom: ouderen met en zonder dementie, mantelzorgers, studenten én zorgprofessionals.

>> Bekijk het verslag en foto's op www.vankleefinstituut.nl/bijeenkomsten/congrestival.

Resultaten praktijkonderzoek VitaDem

Met VitaDem heeft Hogeschool Rotterdam in drie jaar onderzocht hoe mensen met dementie langer prettig thuis kunnen blijven wonen. In het project is een nieuwe aanpak ontwikkeld en getest, waarbij aandacht was voor vitaliteit, zelfredzaamheid en sociale inclusie.

Je vindt de resultaten online, net als een handleiding van de aanpak, een boekje met tips voor mantelzorgers, en verschillende onderwijsmodules.

>> Kijk op www.vankleefinstituut.nl/projecten/vitadem of www.hr.nl/vitadem.

Omgaan met dementie: tips en tools

Dementie staat al vanaf de start op de agenda bij VKI. Dit resulteerde in workshops over omgaan met mensen met dementie, maar bijvoorbeeld ook in tools als het 'signaleringskaartje dementie' en '10 tips voor communicatie met mensen met dementie'.

>> Bekijk actuele blogs, bijeenkomsten en praktische tools via de themapagina Dementie op www.vankleefinstituut.nl.

Ze ging in 2019 officieel 'met pensioen', maar echt stoppen doet ze niet. Ze heeft plannen als adviseur, misschien als vrijwilliger en wie weet zien we haar ook nog bij VKI. Ze was jaren een inspirerende samenwerkingspartner, een schakel tussen onderzoek, onderwijs en de zorgpraktijk. Hoe blikt ze terug op die samenwerking?

**Jacomine de Lange, Lector
Transities in de Zorg aan
Hogeschool Rotterdam**

Resultaten VitaDem

'Het helpt om elkaar vragen te stellen. Wat is er wél mogelijk?'

Eerste projecten

'In 2003, toen ik pas lector was, ben ik voor het eerst benaderd door het VKI met de vraag om samenwerking', weet Jacomine zich te herinneren. 'Sindsdien hebben we veel projecten samengedaan. In 2007, toen we het project Thuiszorg Gevraagd oppakten, liepen we eigenlijk op de tijd vooruit. Er was toen ook al onvrede bij wijkverpleegkundigen over urenregistratie. Een mooie ontdekking was dat de verpleegkundigen in Boskoop veel tijd verloren door een brug die vaak openstond, en dat het dus een goede logistieke oplossing zou zijn om de teams in twee waterkanten te verdelen.'

'Dat kan niet' bestaat niet

In haar latere projecten, veelal over dementie, kwam haar onderzoekende geest goed van pas. Jacomine denkt graag in mogelijkheden, liever niet in beperkingen. Kan het ook anders? 'Dat moet ook bij dementie. Anders wordt je wereld heel snel heel klein. Het helpt om elkaar vragen te stellen. Waarom wil meneer eigenlijk blijven autorijden? Of: kan die zoon in het buitenland niet op een andere manier helpen? Bijvoorbeeld met administratie?'

Breder netwerk

Jacomine vindt het dan ook leuk dat het VKI-netwerk in de samenwerkingsprojecten

steeds breder is geworden. 'In de eerste projecten stonden wijkverpleegkundigen centraal. Nu zitten, zoals bij VitaDem, naast de zorgprofessionals en studenten ook ouderenorganisaties in de zaal. Ik vind dat echt een verrijking. Studenten praten bijvoorbeeld heel anders over euthanasie als er een oudere bij is. En ouderen zetten onderbelichte onderwerpen op de agenda, zoals ondervoeding. Dementie is een rotziekte, maar de zorg voor cliënten én mantelzorgers wordt echt beter als we elkaar blijven opzoeken en bevragen.'

Verhalenonderzoeker
Lausanne Mies

➤ begeleidt kennisnetwerken, doet verhalenonderzoek, schrijft boeken, geeft advies

Waarom verhalenonderzoek?

'In verhalen hoor je wat er echt leeft in de zorgpraktijk. Waar worden mensen blij van? Waar worstelen ze mee? Als je die verhalen deelt, in bijvoorbeeld trainingen, ontstaat sneller herkenning. "Oh, dat doe ik ook zo!" Of: "Dat doe ik anders!" Het bevordert het goede gesprek en ook het leren.'

Waarom past het goed bij jou?

'Het levensverhaal is altijd richtinggevend geweest in mijn werk. Vroeger werkte ik zelf in de zorg, als ergotherapeut en gerontoloog; nu luister ik naar verhalen in de zorg. Wat ik leuk vind aan VKI is dat zij dat ook doen. Ze beginnen, net als ik, graag met luisteren. De verhalen laten zien waar mensen voor staan, en wat ze nodig hebben. Ze vormen de basis voor trainingen en praktische tools.'

>> Lausanne deed ook onderzoek voor ViT en Verzorgend Leiderschap. Kijk op www.vankleefinstituut.nl/projecten.

Annemarie en Elvira vormen het hart van het Van Kleef Instituut. Maar ze werken natuurlijk niet alleen! Dit zijn bijvoorbeeld een onderzoeker, trainer en gespreksleider met wie zij samenwerken voor workshops of (netwerk)bijeenkomsten van VKI.

De verhalenmakers

Trainer/acteur
Barbara Oppelaar

➤ geeft (vanuit Ervarea) ervaringstrainingen over actuele onderwerpen in de zorg

Wat is de kracht van theater in trainingen?

'De verhalen die VKI ophaalt, spelen wij na in de trainingen. Een mevrouw met dementie, de communicatie tussen collega's, een verwarde psychiatrische cliënt, het onbegrip

Gespreksleider
Piet-Hein Peeters

➤ is journalist, beleidsontwikkelaar, dagvoorzitter en was ook hoofdredacteur van Zorg+Welzijn

Hoe draag jij bij aan kennis-maken?

'Nou, die rol zou ik heel bescheiden willen noemen. Ik ben als gespreksleider vooral ondersteunend in de strategiesessies met bestuurders en de programmaraad. Ik zorg dat een gesprek vlot verloopt, en concreet wordt welke onderwerpen belangrijk zijn voor de VKI-agenda. Die rol past me goed. Ik ben inhoudelijk nieuwsgierig en redelijk ongeduldig. Een gesprek moet wel iets opleveren.'

Ik begreep dat je ook masterclasses voor leidinggevendend gaat organiseren.

'Ja, dit doe ik al langer voor de Politieacademie. Mooi om dit nu ook voor VKI te mogen doen. Omdat er bij VKI leuke, gedreven mensen werken. Elvira en Annemarie zoeken altijd naar mogelijkheden om zorgprofessionals te voeden en van elkaar te laten leren. Het zou mooi zijn als we ook op deze manier de zorg weer een beetje beter kunnen maken.'

>> De eerste 'Frisse blikken!' voor managers is op 18 september. Kijk op www.vankleefinstituut.nl/bijeenkomsten.

van familie. De werkpraktijk komt daardoor in de trainingen tot leven. Het is een levendige boel. Deelnemers herkennen de situatie, zien ineens hoe ze iets anders kunnen aanpakken of er ontstaat onderling discussie. Ze leren door te ervaren.'

Hoe heb je deze vorm ontdekt?

'Ik moest ooit zelf in een training iets bouwen met legopopetjes. De dag erna stond ik weer op de werkvloer en dacht

ik: En nu? In het improvisatietheater, wat ik als hobby deed, blijf je veel dichter bij de praktijk. Je moet het doen met wat er is. Dat past in de zorg. Ook daar kun je wel een plan hebben, maar de dag loopt altijd anders.'

>> Barbara schrijft ook blogs over haar ervaringen in de zorg. Lees ze op www.vankleefinstituut.nl/inspiratie.

Verward gedrag in de wijk

‘Sta op als je weleens te maken hebt met vervuilde woonsituaties.’ Op de twee drukbezochte conferenties in 2018 over ‘Omgaan met psychiatrische problemen’ staan veel zorgverleners van ActiVite, Laurens en De Zellingen op. Zij zien steeds vaker psychiatrische problemen, zorgmijders en vervuilde situaties in de wijk.

Judith Jager

Echt een toename

‘Als ik rondloop in de wijk, zie ik een toename van psychiatrische cliënten.’ Aan het woord is Judith Jager, zij was als wijkverpleegkundige van ActiVite betrokken bij de voorbereiding van de tweede conferentie in Leiderdorp. ‘In mijn wijk is er bijvoorbeeld een verslaafde jongeman die diabetes heeft

en mobiliteitsproblemen. Ook hij heeft zorg nodig. Maar hoe ga je om met verwaarlozing, vervuiling of agressie?’

Samenwerking

‘We wilden het in de bijeenkomst in elk geval hebben over de verschillende rollen; van de ggd, de ggz, de wijkzorg. Wie doet wat? Hoe kun je elkaar treffen en met elkaar communiceren? Wanneer trek je aan de bel als een cliënt verward of agressief is? De conferentie heeft echt geholpen om elkaar te leren kennen. Als je elkaar kent, pak je veel sneller de telefoon om even te overleggen.’

Ruimte voor voorkeuren

‘Je moet ook erkennen dat het voor sommigen een moeilijke zorgvraag is’, vertelt Judith. ‘Je kunt bij deze cliënten niet altijd iets oplossen of doen. Dat vinden zorgverleners lastig. In de bijeenkomst leerden deelnemers daarom meer over verschillende psychiatrische problemen en het omgaan met een vervuilde woonomgeving en mensen die geen zorg willen. Maar bij ActiVite onderzoeken we bijvoorbeeld ook of we teams kunnen vormen op basis van iemands voorkeur en affiniteit. Zo kunnen we teams creëren voor palliatieve zorg, dementie, en dus ook voor psychiatrische cliënten.’

Zelf leren omgaan met psychische problemen

- Op 3 september 2019 start de eerste (meerdaagse) training ‘Eerste hulp bij psychische problemen’. Veertien deelnemers leren over verschillende psychische aandoeningen en hoe je bijvoorbeeld omgaat met iemand die een paniekaanval krijgt, zijn bed niet meer uitkomt of steeds somberder wordt.
- Op 8 oktober 2019 herhalen we de succesvolle conferentie Omgaan met cliënten met psychiatrische problematiek.

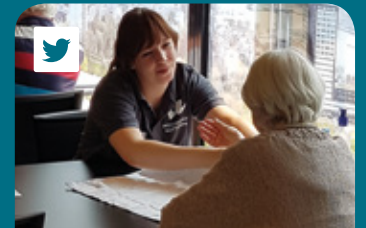
>> Kijk voor meer informatie op www.vankleefinstituut.nl/bijeenkomsten. Of bekijk de praktische kaarten over psychiatrische aandoeningen op www.vankleefinstituut.nl.

Eerste tip voor zorgverleners: niet meteen in de zorg schieten bij mensen die in #vervuildesituaties wonen. Stapje voor stapje!

Veel zorgverleners rondom de #psychiatrischecliënt... Maar één contactpersoon heeft de voorkeur.

Omgaan met #zorgmijding: present zijn belangrijker dan per se iets doen! @antes @BuurtzorgT @rotterdam

Praten over het levenseinde

Het jaarlijkse VKI Inspiratiecollege eind 2018 ging over de zorg aan cliënten in de palliatieve fase.

‘En daarmee ook over compassie’, vond spreker Sander de Hosson, longarts in het Wilhelmina Ziekenhuis Assen. Elke coassistent die bij Sander op de afdeling belandt, krijgt eerst les in compassie. ‘Bij longkanker kunnen we maar tien procent van de patiënten genezen, negentig procent zal eraan overlijden. Natuurlijk moet je als arts kennis hebben van symptoombestrijding en afspraken maken over acute palliatieve sedatie... Maar in de eerste plaats is het belangrijk dat je er bent, als mens.’

Lilian Groenfeld, wijkverpleegkundige

Laurens: ‘Die uitspraak van Sander dat je er in de laatste fase van iemands leven vooral moet zijn, heeft

wel indruk gemaakt. Het geeft rust en troost. Ook voor de familie. Dat roep ik al jaren. Ik ga ook zeker naar de nieuwe bijeenkomsten

waarin zorgverleners hun ervaringen kunnen delen over sterven. De zorg in de terminale fase heeft grote impact. Neem tijd voor nazorg, praat erover! Eigenlijk zou iedereen, minimaal een keer per jaar, naar zo’n soort workshop van VKI moeten gaan. Ze zijn van waarde voor je werk en laten zien hoe anderen ermee omgaan.’

Verhalen over sterven en zorgen

In eerdere workshops over ‘praten over het levenseinde’ stond vooral de cliënt centraal. Nu is het woord aan zorgverleners. In de bijeenkomst ‘Verhalen over sterven en zorgen’ is er tijd voor mooie en minder mooie ervaringen, muziek en fragmenten uit de documentaire ‘Tijd om te sterven’ van regisseur Anne Christine Girardot.

Anne Christine is een van de begeleiders van deze bijeenkomst samen met trainer Nico Knibbe en haptotherapeut Margreet van Nieuwkoop.

‘Met Nico maak ik al drie jaar een voorstelling rond Allerzielen om de overledenen te gedenken. Een bezinningsavond. Daar komt dit idee vandaan. In deze prestatie maatschappij vergeten we om daar ruimte voor te creëren. Terwijl het heel helend is om verhalen over de dood te delen. Ze raken aan de ziel.’

>> Op de VKI-agenda:
7 mei en 14 november 2019: bijeenkomst ‘Praten over sterven en zorgen’.

Arjo Hoogwerf,
directeur district
Zuidhollandse eilanden
en Breda Careyn

'Het was vooral een wens van de medewerkers in ons district en die uit DWO/NWN (Delft, Westland Oostland en Nieuwe Waterweg Noord). Vorig jaar was Careyn tijdelijk niet aangesloten bij VKI, en zij misten het aanbod, de interactie. Ik houd er wel van, als medewerkers zelf initiatief tonen en nieuwsgierig zijn. Ze vinden het – net als ik – belangrijk om te blijven groeien en te onderzoeken hoe ze de zorg voor de cliënt kunnen verbeteren. Dus gaf ik graag gehoor aan hun verzoek.'

Hans Huizer,
bestuurder Laurens

'Kennis delen binnen een netwerk levert veel nieuwe inzichten op. Niet alleen hoe het anders en beter gaat in andere organisaties, maar ook wat er al wel goed gaat in de eigen organisatie. Die geluiden

Het Van Kleef Instituut zou niet bestaan zonder de ambitie en het commitment van de bestuurders van onze aangesloten kernpartners: ActiVite, Careyn (dwo/nwn/zhe), Laurens, Lelie zorggroep, Sonneburgh, Topaz en De Zellingen.

Waarom kiezen zij voor VKI?

Er zijn nóg twee bestuurders aangesloten: Lita Berkhout (van ActiVite) en Lia de Jongh (van Topaz). Lees op pagina 22 en 23 hoe zij het VKI vinden passen bij de transitie van regels naar relaties.

klonken ook door in de afsluitende conferentie Verzorgenden in Transitie. Heel inspirerend! Ik vind het belangrijk om te horen en zien wat er leeft in de dagelijkse praktijk van zorgverleners, zodat we – samen met VKI – onze medewerkers nog beter kunnen ondersteunen in hun werk.'

Linda Wensink,
bestuurder
Sonneburgh

'Bij Sonneburgh streven we naar een thuiskomen voor iedereen. Onze medewerkers werken vanuit hun vak én werken vanuit hun hart. Daarom vind ik het belangrijk dat ze stap voor stap en met plezier de beweging kunnen maken naar een nog meer mensgerichte benadering in de zorg. Ik verwacht dat het enthousiasme van vakgenoten en de bijeenkomsten van het Van Kleef Instituut onze medewerkers nieuwe inzichten kan geven, kan voeden en steunen in hun liefde voor de zorg.'

Frida van der Sloot,
bestuurder
De Zellingen

'Ik ben groot fan van het Van Kleef Instituut. Vroeger al toen ik nog als wijkverpleegkundige werkte. Voor de bestuursvergaderingen, zo'n drie keer per jaar, zet ik zelfs mijn vrije dag opzij. Het gaat er altijd over de inhoud en we hebben veel invloed op de thema's waar VKI

Hendrik Jan van den Berg,
bestuurder Lelie zorggroep

'Mijn moeder werd chronisch ziek toen ik nog jong was. Uit ervaring weet ik dus wat ziekte en gezondheid voor een impact heeft én hoe belangrijk professionele en liefdevolle zorg is. Daarom zie ik het als mijn uitdaging om de zorgprofessie en het zorghart zo veel mogelijk ruimte te geven. Hiervoor is het belangrijk om geregeld mee te lopen en om te luisteren naar waar het echt om gaat. Ik vind het belangrijk dat onze zorgprofessionals een broedplaats hebben waar ze kennis uitwisselen, inspiratie opdoen en praktische handvatten vinden voor hun werk. Die broedplaats is VKI en daarom sluiten we hier als Lelie zorggroep graag bij aan!'

mee bezig is. Daar word ik enthousiast van. En zeg nou zelf: het is toch fantastisch dat we verzorgenden met een project als ViT een stem geven? Of dat juist alledaagse vragen centraal staan in de filmpjes over wet- en regelgeving? VKI laat zorgprofessionals van elkaar leren.'

Leernetwerk Twinning breidt nóg verder uit

Al in 2015 bleek: Twinning werkt. In 2019 krijgt het project weer een vervolg, dit keer in Twinning Extended. Irene Baten, projectleider bij de Hogeschool Rotterdam en concernadviseur bij Laurens, geeft toelichting.

Start in 2015 met wijkverpleegkundigen en docenten hbo-V

'In 2015 kregen wijkverpleegkundigen nieuwe taken, zoals het indiceren en organiseren van zorg.

Om hen te ondersteunen in hun vak, maar óók om de opleiding beter aan te laten sluiten, is met subsidie van ZonMw een leernetwerk opgezet:

Twinning. Docenten liepen mee in de wijk, verpleegkundigen gaven les op school. Het vak ging leven!

Uitbreiding in 2016 met mbo-docenten en verzorgenden in Twinning Twice

'Twinning werkte zo goed dat ook mbo-docenten en verzorgenden aansloten. In wisselende duo's en teams is kennis gedeeld over indiceren en organiseren, zelfredzaamheid en wijkgericht werken. Daardoor werd ook duidelijk dat niet iedereen dezelfde taal spreekt, en is er met elkaar een toolbox Teamleren ontwikkeld.'

Verdere uitbreiding in 2019 met het sociaal domein en ouderen

'Eind 2018 bood ZonMw een nieuwe mogelijkheid om het leernetwerk voort te zetten. We hebben dit nieuwe netwerk – Twinning Extended – uitgebreid met partijen uit het sociale domein en ouderen. Ik vind het een fantastisch initiatief, en ook heel erg nodig om onderwijs, praktijk en de ouderen zelf met elkaar te verbinden. Door samen op te trekken, versterken wij elkaar en ontstaat meer geïntegreerde zorg voor de kwetsbare ouderen in de wijk.'

Schat aan Twinning-kennis!

Het Van Kleef Instituut was bij alle Twinning-netwerken betrokken, met het adviseren over de inhoud, het organiseren van de leernetwerken en het verzamelen en (online) presenteren van de resultaten.

Op www.vki.nu vind je onder andere:

- Informatie en updates over Twinning.
- De resultaten en publicaties van Twinning (tussen wijk en hogeschool) en Twinning Twice (Ketens smeden).
- De Toolbox Teamleren.

Samenwerkingspartners van Twinning: Albeda College, B&A, Buurtwerk, Genero, InHolland, Kenniscentrum Zorginnovatie, Hogeschool Rotterdam, Laurens, OSO Rotterdam, Stichting Humanitas, VKI, V&VN, ZonMw

Uit de klit: wet- en regelgeving

Welke zorg valt onder welke wet? Wie indiceert de zorg? Hoe regel ik een acute opname? In 10 korte filmpjes reageren zorgverleners en experts op praktische vragen over de financiering van de ouderenzorg. Caroline Smeets, wijkverpleegkundige van Careyn, is een van die zorgverleners. Zij zette zich in 2017 ook al in voor de actie #meerzorgminderpapier.

Het valt me in de filmpjes op dat je veel weet van de wetten.

‘Ja, hoe absurd ze soms ook zijn, of hoe moeilijk, ik probeer toch bij te blijven. Dat is ook belangrijk, zodat je cliënten zo goed mogelijk kunt informeren en adviseren. Ik ben ook niet wars van de

wetten. Maar het zou fijn zijn als het doelmatiger kan, met minder schotten.’

Wat vind je van dit VKI-project?

‘De filmpjes kaarten het probleem aan en maken tegelijk collega’s wegwijs in het zorgveld. Dat vind ik goed. Het

is belangrijk dat zorgverleners ook op dit vlak leiderschap tonen. Er zijn veel grijze gebieden, waarin veel mogelijk is. Je hoeft niet buiten de lijntjes te kleuren, maar je moet soms wel de ruimte opzoeken en je twijfels in je team bespreken. Hoe ga jij ermee om? Beargumenteer wat nodig is voor goede zorg, signaleer waar je vastloopt en bespreek dat ook met brancheorganisaties of zorgverzekeraars.’

Helpt het? Het aankaarten van problemen door de wetten?

‘Nou, er verandert wel wat. Er lijkt meer aandacht te zijn voor het resultaat, in plaats van de regels. We willen dat mensen langer thuis kunnen blijven wonen. Hoe doen we dat? In de Hoeksewaard neemt de casemanager bijvoorbeeld ook de Wmo-onderbouwing op zich, zodat mensen met dementie (die toch al achterdochtig zijn) geen keukentafelgesprek meer hoeven voeren. Je kunt het systeem niet van de een op de andere dag veranderen, maar je kunt met gezond verstand wel bijdragen aan de verbetering van dat systeem.’

Caroline Smeets

Online wegwijs in de wetgeving

Raak jij soms ook verstrikt in de verschillende wetten van de ouderenzorg? Om zorgverleners wegwijs te maken heeft VKI in 2017 een website en een e-learningmodule ontwikkeld. Met de module won VKI de Zichtbare schakel-publieksprijs, waarmee vervolgens in 2018 de 10 filmpjes zijn gemaakt met antwoorden van experts op praktische vragen uit de ouderenzorg.

>> Op www.vankleefinstituut.nl/wetgeving vind je algemene informatie over de wetten en grensvlakken tussen de wetten. Ook vind je daar de link naar de e-learningmodule en filmpjes.

Bij het VKI vinden we het belangrijk dat ons aanbod de strategie van zorgorganisaties ondersteunt en vernieuwing in de zorg mogelijk maakt. Daarom doen we onderzoek onder zorgprofessionals en vragen we onze adviesraden welke onderwerpen interessant zijn voor onze onderzoeks- en workshopagenda.

We vroegen twee nieuwe programmaraadsleden:

Welke nieuwe kennis hoop jij te ontdekken of ontwikkelen?

De kennis- makers

Pauline Aalbers,
Regiomanager
Lelie zorggroep

‘Wat ik prettig vind aan het Van Kleef Instituut is dat het meteen over de inhoud gaat. Er is een grote passie voor de zorg, de zorgverlener en de cliënt. Dat vond ik in de eerste kennismakingsgesprekken heel inspirerend, omdat je dan samen tot mooie programma’s kunt komen. Daarnaast vind ik het een prettig idee dat je als organisatie niet opnieuw het wiel hoeft uit te vinden. Je kunt kennis delen en bundelen. Over palliatieve zorg bijvoorbeeld, zelfredzaamheid, wetgeving, communicatie.

Ik vind het nog wel een uitdaging om al die kennis te ontsluiten binnen onze organisatie, maar kortgeleden hoorde ik een team bijvoorbeeld over de complexiteit van psychiatrische cliënten, en dan verwijs ik direct naar de conferentie van VKI. De samenwerking moet dus nog groeien, maar ik ben heel blij met de eerste indruk.’

Carien van den Berg,
Procesbegeleider Sonneburgh

‘Wij zijn in onze organisatie meteen aan de slag gegaan met het project ViT, Verzorgenden in Transitie. Er zijn waardevolle tools uit het project gekomen die heel goed aansluiten op de transitie die wij, net als vele verpleeghuizen, doormaken naar mensgerichte zorg. We onderzoeken nu – samen met Annemarie – welke elementen we kunnen inzetten in onze teams.

Persoonsgerichte zorg is een ander thema dat we oppakken. Het is zo’n containerbegrip! Ik vond het heel inspirerend om daar met anderen in de programmaraad ideeën over uit te wisselen. Dat gun ik onze medewerkers ook: dat ze van vakgenoten nieuwe inzichten krijgen of misschien wel bevestiging, over hoe zij invulling geven aan persoonsgerichte zorg. Extra leuk dus dat het Van Kleef Instituut in juni een conferentie heeft over dit onderwerp.’

VKI werkt met drie adviesraden

- De programmaraad denkt op strategisch niveau mee over actuele thema’s in de zorg.
- In de opleidingsraad wisselen opleidingsmanagers hun kennis uit en stemmen we het opleidingsaanbod van VKI en de zorgorganisaties af.
- De adviesraad met verzorgenden en verpleegkundigen inventariseert en evalueert jaarlijks de thema’s, onderzoeksprojecten en communicatiemiddelen van VKI.

Van regels naar relaties

Kernpartners ActiVite en Topaz participeren sinds twee jaar in een landelijke beweging waarin mensen belangrijker zijn dan regels of protocollen. Zij zetten zich in voor een radicale vernieuwing van de verpleeghuiszorg én radicaal vernieuwend onderwijs. Welke resultaten zien de bestuurders en projectleiders?

Lita Berkhout,
bestuurder ActiVite

‘De beweging sluit aan op een transitie die al langer geleden is in gezet’, aldus Lita Berkhout, bestuurder van ActiVite. ‘De ouderenzorg is veranderd. Mensen wonen langer thuis en verblijven korter in het verpleeghuis. De zorg is niet alleen intensiever geworden, maar vraagt ook meer aandacht voor de laatste fase van leven. Voor welbevinden, kwaliteit van leven en persoonsgerichte zorg.’

Jacuzzi's

Die beweging van regels naar relaties grijpt overal op in, vertelt Topaz-projectleider Eva van Zelm. ‘Het tornt aan allerlei (ongeschreven) regels. Protocollen, maar bijvoorbeeld ook de positie van vrijwilligers. Het leidt tot weerstand, maar vooral tot veel enthousiasme en eigenwijzigheid. ‘Hoe regelen we een bad als dat niet in het assortiment van de Facilitaire dienst zit? Nu is er tot grote blijdschap van cliënten een jacuzzi geleased. Er zijn wachtlijsten voor dat ding.’

Radicaal vernieuwend onderwijs

Om studenten goed voor te bereiden op deze vernieuwde zorg, zijn ActiVite, Topaz en zorgorganisatie DSV-Verzorgend Leven een samenwerking aangegaan met een Leidse mbo en hbo. Dit moet leiden tot meer interactie tussen werkplek en onderwijs, kortere modules en een mensgerichte benadering van de zorg.

Leren op de werkplek

Dat het ook nog wennen is, is een feit. Lydia van der Werff, opleidingsadviseur bij Topaz en lid van de VKI-opleidingsraad: ‘Deze transitie vraagt om nog meer afstemming. Niet denken in oplossingen of in aanbod, maar in behoeftes. Welke ondersteuning heeft een team nodig? Binnenkort spreek ik de opleidingsadviseur van ActiVite. Misschien kunnen we vragen bundelen en aanbod op maat ontwikkelen voor de Leidse regio.’ ActiVite-bestuurder Lita, juicht deze samenwerking van harte toe. ‘Kijk alleen al naar het resultaat van een VKI-project als Verzorgenden in Transitie. Dat ging over luisteren, van elkaar leren, dicht op de werkplek. Het heeft het zelfvertrouwen en werkplezier van onze verzorgenden enorm gevoed.’

Lia de Jongh,
bestuurder Topaz

‘We willen ook onze huidige medewerkers goed ondersteunen bij de verandering van regels naar relaties’, benadrukt Topaz-bestuurder Lia de Jongh. ‘Daarom hebben we ons aangesloten bij VKI. Scholen zitten vrij vast in hun programma's, VKI speelt veel sneller in op de actualiteit en weet medewerkers in hun dagelijkse praktijk te inspireren.’

Nieuw!

Conferentie Persoonsgerichte zorg op 25 juni

De VKI-zomerconferentie van 2019 sluit mooi aan op de transitie ‘van regels naar relaties’. Experts, zoals Eva van Zelm, delen hun ervaringen met relatiegerichte zorg en hoe je kunt omgaan met procedures die persoonsgerichte zorg beperken. Daarnaast geven de workshops allerlei menselijke inzichten: Hoe is het om een verouderd lijf te hebben? Hoe ga je in op privacy en intimiteit? Hoe communiceer je op maat bij mensen met dementie? Hoe ga je om met eenzaamheid? En, tot slot: hoe helpt mindfulness bij jouw (eigen grenzen in) persoonsgerichte zorg?

>> Kun of kon je niet op 25 juni 2019? Lees het verslag op www.vankleefinstituut.nl/bijeenkomsten of vraag naar de ervaring van collega's die wél zijn geweest.

Hoe versterken we leiderschap bij verzorgenden?

Na de positieve resultaten van het project Verzorgenden in Transitie (zie pagina 4 en 5) vroeg ZonMw of VKI verkennend onderzoek wilde doen naar leiderschap bij verzorgenden. Daar zijn we eind 2018 mee gestart. Wat houdt verzorgend leiderschap in? En wat hebben verzorgenden daarvoor nodig, in het onderwijs én de praktijk?

Liefde voor het vak

Zainab Osman zei meteen 'ja' toen ze gevraagd werd voor dit landelijke onderzoek naar verzorgend leiderschap. Ze werkt als verzorgende IG voor ZZG Zorggroep (regio Nijmegen) en is lid van het V&VN Platform voor verzorgenden. 'Ik kan niet overal aan meedoen, maar ik dacht: dit kan iets opleveren voor mijn vakgenoten.'

Samen op zoek

Eerst is Zainab geïnterviewd over haar werk. 'Hoe ik werk, wat ik belangrijk vind, wat ik doe voor cliënten, voor collega's. Mijn verhalen en die van andere verzorgenden zijn gebundeld en getoetst in twee bijeenkomsten, in Rotterdam en Leiderdorp. Ik ben met twee collega's naar Rotterdam gegaan en vond het superleuk: casuïstiek in theatervorm. Dat had ik nog niet eerder zo gezien! De praktijkverhalen waren daardoor heel herkenbaar.'

Versijnt binnenkort

Inspirerend leesvoer voor de zomer

In de zomer ronden we dit onderzoek af en bundelen we de resultaten in een compact boekje. Heb je zin in inspiratie? Houd onze website in de gaten of schrijf je in voor onze nieuwsbrief!

Zainab Osman

Wat vindt u belangrijk?

Ook een van Zainabs casussen werd nagespeeld, over een cliënt met beperkte energie, bij wie veel ziekenhuisbezoek op de agenda stond. 'Samen met mijn team en de cliënt hebben we besproken: Wat vindt u belangrijk? Wat levert het op? Kunnen we dit ook anders organiseren, zodat er energie overblijft voor leuke dingen? Ja, verzorgenden in de zaal vonden deze casus een voorbeeld van leiderschap.'

Wens voor de toekomst

Zainab hoopt dat het onderzoek de positie van de verzorgenden versterkt, dat het een beschermd vak wordt, dat er óók met de verzorgende gepraat wordt in plaats van over de verzorgende. 'We zijn de grootste beroepsgroep, maar de stem van de verzorgende is nieuw binnen veel organisaties. Ze zijn nog niet gewend deze te horen, en verzorgenden zijn niet gewend positie in te nemen. Om de kracht van de verzorgenden beter te benutten, zou ik organisaties willen oproepen: breng jouw verzorgenden in positie en waardeer ze. Ze hebben een zetje in de goede richting nodig. Support!'

Wij gaan verder met kennis-maken!

Terwijl jij dit jaarbericht leest, werken onze programmamanagers hard aan nieuwe kennis. Je gaat ze dit jaar zeker ontmoeten!

Annemarie Klaassen

Programmamanager // werkte in 2018 tien jaar bij VKI (hoera!) // is van oorsprong (wijk)verpleegkundige // haalde de wet- en regelgeving voor zorgprofessionals uit de kluit // was supertrots op de verzorgenden en resultaten van ViT // stortte zich begin 2019 op het verkennende onderzoek naar verzorgend leiderschap

Iris van Venrooij

Junior programmamanager // is in 2018 afgestudeerd aan de Radboud Universiteit // koos eind 2018 voor VKI (hoera!) // werkt daarnaast als docent Toegepaste Gerontologie bij Fontys // stortte zich begin 2019 op de ViT-teamscan bij ActiVite en de organisatie van de nieuwe conferentie over persoonsgerichte zorg

Colofon

www.vankleefinstituut.nl

Tekst: Tind, Nelly Dijkstra, VKI, Elvira Nijhof

Fotografie: Dutch Photo Agency en VKI

Vormgeving: Mariël Lam bno

Je bent van harte
Welkom!
We maken graag
kennis met jou

Wil je ook kennismaken?

- Neem een kijkje op onze website – www.vankleefinstituut.nl – voor de resultaten van onze onderzoeksprojecten en het actuele aanbod van workshops, netwerkbijeenkomsten, tools en blogs.
- Schrijf je in voor onze maandelijkse nieuwsbrief via www.vankleefinstituut.nl.
- Sluit je aan bij ons netwerk via Facebook, LinkedIn of Twitter.
- Of kom naar een van onze bijeenkomsten!